

ԼԵՐԱԳԵՐ

Յոթնհազ օրն է 130 շաբաթ
Գրասենյակ 20
Երկրորդ 30
Մեկ ծանուցումը տարին 3 անգամ է
Օտարագրութիւնները կանխիկ են
Օտարագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 թիւ
եւ 16ին կը սկսեն :

Դուրս երթալից քաղցրեղեններու ծախսը
ծախսը անտոյն վրայ է :
Երազողը Կարապետայ Ծառնայ կաթ քի
եւ հոն քաղցրեղեն, կարգադրեն պիտի
ստորագրուի : Եւ անոց Ծառնայ ծախսը
20 անգամ քաղցրեղեն :

ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ ԿԱՍԱՆԴՆՈՒԹՅՈՒՆ 20 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ

ԿԱՍԱՆԴՆՈՒԹՅՈՒՆ 20 ՕԳՈՍՏՈՍ

Յուրիքի դեպքանաժողովին վրայօր
մինչև հիմա ճիշդ տեղեկութիւն մը չուր
եղած չէ : Բայց զանազան նշաններէ կրնա
ւի որ երկուր ու ջիւր վեճարարութիւն
ներկրլան իւրաքանչեւի հաշտութեան
մէջ քանի պայմաններուն վրայ : Սարտե
նիայի երեսփոխանները բացարձակապէս
զէմ կեցեր են կըսին թաւաքանայի, Սո
տիկայի եւ Բարմայի գութերուն վերա
հաստատութեանը, եւ վերջապէս քանի
հոն հասեր է որ Սարտեմիայի երեսփոխան
ները ետ քաշվիլ են ժողովին :

Եւս զգոյցները ստոյգ են թէ ոչ առ
այժմ մեզի անձանութիւն : Սո միայն ըս
տոյգ է, որ վերջի չեալ զբոլորութիւններուն
ժողովուրդները կանոնաւոր ժողովներով
յայտնեցին իրենց կամքը թէ գութերուն
վերահաստատութիւնն ու գերի ժողովուրդը
այս կամքը իւրաքանչեւի հաշտութեան
պայմաններուն հախաւոր ըլլալով : Երկու
կրնայ ընդհանրել, կամ եթէ չընդհանրել
ու ըլլային գութերը պիտի կրնան ըռա
նի վերահաստատութիւնն ահա այս է խնդիրը :
Եւստի, լրացիւններուն խօսքին նայելով
զութերուն վերահաստատութիւնը ան
հրաժարելի է : Եւստի կառավարութեան
ըրաժ յայտարարութիւններուն նայելով
զութերուն ընտելութիւն կամ զինեալ միջնոր
գութիւն չորտի կրնայ ըլլալ : Իսկ Վաղ
ղի լրացիւնները լուծելուն կը պահեն
այս կէտին վրայ, բայց անոնք ալ զինեալ
միջնորդութիւն չեն եղաւ կողմն են : Իրաց
այս վեճակին մէջ բնական է որ Սարտե
նիայի կառավարութիւնը զէմ կենայ
գութերուն վերահաստատութեանը, վա
սըն զի յիշեալ երեք երկրներուն ժո
ղովուրդը բազմաթիւ Սարտեմիայի հետ
միասն է, որով այս վեճին տեղութիւ
նը Խաւիայի կէտին տէր կըլլայ :

Գանք գեապանաժողովին : Սարտե
նիայի երեսփոխանները գեապանաժողո
վին քաշվիլ են ետ, Վաղղի երեսփոխան
Պուրընէ սեպուհը առանձին եւ գաւ
զատ խօսակցութիւններ ընրէ կրնան
Եւստի, ու Սարտեմիայի երեսփոխան
ներուն հետ, բայց չէ կրցի զանոնք հա
ժախնեցնել : Եւ իւրաքանչեւ իւր կառա
վարութեանը գրեթէ նոր հրահանգներ
պատշաճաւ պարտաւորվի են :

Օգոստ. 1/13 եւ 4/16 թուով
եկած լուրերու նայելով, Վաղղի ու
Եւստի, երեսփոխանները մասնական ժո
ղովներ ընրէ են այս երկու օրերը, ուսկից
կը հասկըցին թէ Սարտեմիայի երեսփո
խաններուն բացակայութիւնը մինչև օ

գոստ. 4/16 կը շարունակէ երբ :

Վաղղի ու Եւստի, տեղաբնակներ
մէջ կասկածները գետ կը շարունակեն
մէկ մէկու դէմ : Եւստի, իր ծովային զո
րութիւնն աւելցնելու եւ ծովագրներն
ամրացնելու կգտնուի : Վաղղի ալ նը
մանապէս իր ծովագրները կամրացնէ :
Եւստի, զորչութեանց միջոցներն անապա
ռելի նիւթ մը եղած են երկու երկիրնե
րուն լրացողը երկուր եւ ջերմ վեճաբա
նութիւններ ընկու մէկ մէկու հետ, ու
րոնց արդիւնքն է երկու տղերք իրարու
դէմ դրուել եւ սիրտերն անհանգիստ ը
նել :

Եւստի, ու Բրուսի կառավա
րութեանց մէջ ծագած պայութիւնն ալ
գետ կը շարունակէ, եւ լրացողը բերին
նայելով : միջոցներն բարեկամական համա
ձայնութիւն հաստատվելու յոյս մը չի
տեսնվիլ առ այժմ :

Բրուսի լրացիւններն ալ միշտ ոտը
կը կրնան թէ տեղութեանց ժողով մը ա
մենա հարկաւոր է ոչ միայն Խաւիայի գոր
ծերը կարգի գնելու համար, այլ եւ բո
լոր Եւստի, վեճակը քննելու եւ տե
րութեանց արտաքին յարաբերութիւն
ներն ու ներքին կառավարութիւնները
բարեկարգել եւ հաստատուն ու տեւա
կան հիմանց վրայ գնելու համար :

Վաղղի լրացիւնները քանի մը օր
մտոյցն է թէ Յուրիքի գաշադրութեան
գեապանաժողովը եւ թէ ուրիշ քաղա
քական ինդիկները, եւ իրենց բոլոր ուշադ
րութիւնը օգտու. 14ին օրը Փարիզի
մէջ եղած տղային հանգեաներուն վրայ
ամփոփեցին :

Եւստի, օրը առաւօտուն կանախ բոլոր
Փարիզի եւ շրջակայ արուարձաններուն
ժողովուրդը եւ անոնց հետ 4-500 հա
զար ալ գութերուն եկած ժողովուրդ Փա
րիզի մեծ փողոցներուն մէջ լցված էին
Խաւիայի բանակին Փարիզ մտնելու տես
նելու համար : Ա. Եւստի, ու կայսրն
իւր գործերը դիմաւորելու գնաց մինչեւ
Պատիկի հրապարակը որ Փարիզի մէկ
ծայրն է, եւ անոնց առջեւ ինքեմ մայ
րաքաղաքին մէջէն տեցաւ գնաց, մինչեւ
Ա. անտոյն հրապարակը : Թէ կայսրը, թէ
զորպիսները եւ թէ բոլոր գործերը որ
80 հազար հոգի էին իրենց պատերազ
մական կերպարանքն ու հազուատները
հաջած էին, որոնք մուկնի սեւցած հին
ցած ու ծածկեղած էին, նմանապէս գո
շակներէն ալ շատը հրացանի գնտակնե
րէ ու ռուսներէ ծածկեղած ու պատու
տած էին : Օրաց վերաւորներն իսկ
դանդաղներն ալ շատը կէս բոշկոված
գաւ գունդ մը կը կազմէին : Դոգո

վաղը ծագածն է տղայներով ու
կիցիներով կողմնէր ամեն մէկ գուն
դերը եւ բոլոր տուններէն անձրեւի պէս
ծայրի կը թափէր զօրաց վրայ : Օրաց
ետեւէն կուգային Եւստի, զերի առ
նըված 40ի չափ թնդանութեւ բաղմա
թիւ զրօշակներ :

Փողոցներուն վրայ ծայրէ ծայր կա
մարներ, սիւններ եւ ուրիշ յաղթականնը
շաններ կանգնված էին, բոլոր տունե
րուն պատուհանները զրօշակներով զար
դարված էին, եւ պատերուն վրայ փառաց
յիշատակարաններ արձանադրեալ էին :
Ա. կը ջապէս կրնայ ըսել թէ Փարիզ քա
ղաքը շատուց ի վեր ասանկ մեծ ու փա
ռաւոր հանգիստ մը տեսած չէր :

Եւստի, իրիկունը Ա. Եւստի, ու կայս
րը մեծ կոշտեմ մը ըրաւ : Վաղղի մա
րաշխտներուն, ծովագրներուն, զօ
րապետներուն եւ ուրիշ զինուորական
զուգներուն, որ երեք հարիւր հոգի է
ին : Եւստի, կոշտեմին վերջը կայսրը հետե
ւալ խօսքերն ըրաւ :

«Պարոններ :

« Խաւիայի բանակին զուգներուն
շտախ հետ զանգվածով զգացած ուրա
խութիւն կատարեալ պիտի ըլլար թէ որ
այնպիսի քաջակամ ու ահաբեկ զօրու
թեան մը տարրներուն իրարմ բաժնովի
լը տեսնելու հսկիծը հետ չեմ տեսնվիլ :
Իբրեւ թաղաւոր եւ իբրեւ ապարապա
նութիւն շնորհակալ կըլլամ ձեզ ձեր վըս
տահութեանը համար : Խիստ քաղցր ու
պանծալի բան մըն էր ինձի համար որ եր
բէք բանակի հրամայած չէի այնչափ հը
նապանդութիւն գտնել այնպիսի անձնե
րէ որ մեծ փորձառութիւն ունէին
պատերազմի : Թէ որ յաջողութիւնը պը
տակեց մեր ջանքը, երջանիկ կը համարվի
զիս անոր լուազայն բաժնիւ այս հանձա
րեղ ու անձնանէր զօրապետներուն
ապու որ հրամանատարութեան գործը
զիւ լրացցին ինձի : Գան զի, նուիրու
կան հրով վառեալ պարտուց կատար
ման եւ մահն անարգելու ծրինակ կզան
անդադար :

« Սեր զօրապետներուն մէկ մասը իրենց
առեւը պիտի դառնան : Դուք ալ խաղա
ղութեան զբաղմունքները նորէն ձեռք
պիտի առնուք :

« Եւստի, ամենայնիւ մի մոռնալ ինչ
որ ձեզի հետ մէկ տեղ ըրիք : Եւստի, ը
ված արգելքներուն, առաջն առնված
վառնքներուն, նշանակված անկատարու
թիւններուն յիշատակը թող յաճախ
մտնենիդ գայ : Գան զի պատերազմի մար
դոց համար յիշումը իսկ զինուորա
կան գիտութիւնն ըսել է :

« Խաւիայի պատերազմին յիշատակին
համար շքադրամ մը բաժնիկ պիտի տաւ

այն պատերազմին մասնակից եղողներուն,
եւ կուգեմ որ դուք այսօր ամենէն առաջ
կուրծքերնիւր կանխէ այն շքադրամը : Ե
նիկա նաեւ զիս ձեր միտքը ընրէ երբեք,
եւ ամեն մարդ անոր վրայ փորագրեալ
փառաւոր անունները կարդացած ժամա
նակը թող ըսէ : « Թէ որ Վաղղի ապա
շախ բան ըրաւ բարեկամ ազգի մը հա
մար, ինչ չընէր արդեօք իր անկախու
թեանը համար :

« Ինձնք բանակին համար » :

Ս. Եւստի, լրացիւր լուր կուտայ
թէ կայսրը քաղաքական յանցանաց հա
մար արտաքիններուն իրաւատարներու
շնորհիւ գաւ մինչեւ հիմա Վաղղի
լրացիւններուն արգած աղաքարութիւն
ներն ալ ներքէ :

Թաւաքանայի մեծ գութին որդին
յանձնութեւ Փարիզ երթալով կայ
սիր հետ առեւթիւն ըրաւ :

Եւստի, արտաքին գործոց պաշտօն
եայ Լ. Դու Ռ. Դուրը օգոստոս 1/13
ին օրը հասարակաց խորհրդարանին մէջ
յայտարարութիւն ըրաւ թէ իր առած
պաշտօնական տեղեկութիւններուն նա
յելով իրաւունք ունի հաւատարմութիւն
ները զիտաւորութիւն չունին թաւաքա
նայի, Բարմայի եւ Սոմէնայի գութե
րը բռնութեամբ վերահաստատելու :

Բարմայի մէջ հասարակապետութեւն
հաստատված ըլլալու լուրին վրայօր ալ
պաշտօնական տեղեկութիւն մը տեսնվիլ
չէ ըսաւ :

Եւստի, խորհրդարանը ինչպէս որ
ամեն տարի սովորութիւն ունի քանի մը
ամիս զոյգվելու, այս տարի ալ օգոստ. 1/13
ին զոյգվեցաւ : Թաւաքան հին ներկայ չըլ
լալով այս արարողութեան, արքայական
ձառը տեղութեան առեւթապի լրաց
կարգաց :

Եւստի, յիշեալ ձառին զիտաւոր
մտածեր :

« Միտք եւ Պարոնայք :

« Զրաման ունիք նորին վեհապա
ռութեանն որ զձեզ խորհրդարանին մէջ
ներկայ գտնվելու պարտաւորութեանն
ազատ ընենք եւ Թաւաքանայի իւր կողմա
նէ շնորհակալ ըլլանք ձեզ այն ետանդ
եան ու յարատեւութեան համար որովք
ջանացիք ձեր կերեւոր պարտաւորութիւն
ները կատարել այս վայրկեանի վերջանակը
նիտներուն ժամանակը :

Հասարակաց գործերուն սովորական
ընթացքն ընդմիջող գանազան պարագա
ներ արգելք եղան կատարելու այն կարեւոր
տնօրէնութիւնները զորոնք Եւստի, վեհա
պառութիւնը ներկայ տարւոյս սկիզբն
իւր խորհրդարանին ուշադրութեանը

գայրին հիմարութեան մը կառավարութիւնը, սակայն զժաւարութեան մը յաղթելու եռանդը աւելի արդիւնաւոր կ'ըլլայ, քան թէ ամեն ահաւոր դէրութիւնը Լիւի սրճանք որ մէկ կողմէն ցոյւնէ ինձ տեսնելի զժաղըլ ցարաւորսն, միւս կողմէն մտաւ հո՞մ զտրձեալ Զեր տգէտահիւն կան զովքիւն եռանդին որ ինչն առաջին նպատակ դրած է վարդապետիս մէջ արտաձ ազգային դաստիարակութեան հոգ տանելի եւ Լույս մանկութեան մասա որակաւ եւ բարցիւրան մէկտիւրել զարմ գաղմ-գաղցրեկուն միջոցներս ահմանել եւ ի գործ դնել Լույսիկսի նպատակի մը հետեւող ժաղըլ ցեան մը օգտաւ առ արդ ցան միտ գաղմաւ եւ յոյս ստիլի եւ Լույս ազգային փշրանք անցիւ եւ վաւարակելի եւ ար սրճանք մեծ ըլլալ բրած գիշերքիս առնոր հատեկու հոգւոյ, զապա՛ս քաւ մը բրած շէնք սեպսիս, վա՛ն զի քնք քանուր արգ-պոյնող օգտաւ ու շուք ամեն բանէ վեր բաւուր։ Էւ Լույս ընդմացել Լիւիի Տեղոր, տեղուշ մեր սիրեն իջ աղիկ մէջ բնոյն, արամն սգետ եւ ասարի նի աղգամներ կ'անկցնինք, հասարակութեան մէջ զարեաստութեան եռանդք լը զորաքննեք եւ աղիկն քնդ համուր բարութեան շաւիղը կը յաղըլարելք ։ Կիմտապս ինք որ սրեն մե մեջ զարքըր որդալ կարելի է շատ ծանցըրելու հոյակապ եռանդ սիստալիս թեան կա եւտալ թիկն եւ անոր ամեն յաղըլութեան եւ մեծութեան աղբիւր ըլլալը ։ եւ քնքի մը սերտութեւ որ առաւ ցանք ինչ յոսաւա Լուիկա թիկն եւ ոչ յոսաւորութիւն, որ անք մեր ազգիկ համար ։ Իսկ Լույս առանձնաց ուղ

Կ. ՊՕԼԻՍ. ՉԻՆԻԼԻ ԻՆԶ